HAZRETİ ABDURRAHMÂN BİN AVF

Eshâb-ı Kirâmın büyüklerinden ve Cennetle müjdelenen on kişiden biri. Adı, Abdurrahmân bin Avf bin Abd-i Avf bin Hars bin Zühre bin Kusey'dir. Soyu, yedinci dedesi Kilâb bin Mürre'de Resûlullah efendimiz ile birleşmektedir. Künyesi Ebû Muhammed'dir. İslâmiyetten önce adı Abd-i Amr, bir rivâyette de Abdul-ka'be veya Abdülhâris olup, İslama geldiğinde Peygamber efendimiz tarafından ismi değiştirilip "Abdurrahmân" olmuştur. Babası Avf, Cahiliye devrinde Gamisâ adındaki yerde Fâkih bin Mugîre ve Affân bin Ebi'l-Âs ile beraber Cüzeyme kabilesi tarafından katl edilmiştir. Annesi

Şifâ binti Avfdır. Hazreti Ebû Bekir, Osman, Talha ve Zübeyir (radıyallahü anhüm) hazretlerinin anneleri ile birlikte müslüman olmuştu. Kardeşlerinden Esved ve Abdullah da müslüman olmakla şereflenmişlerdir. Birçok defa evlenmiştir. Yedisi kız, yirmibiri erkek olmak üzere yirmisekiz çocuğu olmuştur. Erkek çocuklarından bazılarının isimleri, Muhammed, İbrâhim, Hameyd, Zeyd, Ebû Seleme, Mus'ab, Süheyl, Osman, Ömer, Misver'dir. Bunlardan İbrâhim, Muhammed, Hameyd ve Zeyd'in annesi Ümmü Gülsüm'dür. Ebû Seleme'nin annesi ise Tümadır'dır. Oğlu İbrâhîm, Resûlullah efendimizle görüşmek şerefine kavuşmuştur.

Hicretten 44 sene önce (m. 580) yılında doğdu ve Hicretten 31 sene sonra (M. 653) Medine'de vefât etti. Hazreti Ebû Bekir'in teşviki ile, O'nun tavsiyesine uyarak en önce îmân edenlerin beşincisidir. Mekke'de iken ticâret yapardı. Hazreti Abdurrahmân İslâmiyeti kabûl edince diğer müslümanlar gibi eziyyet ve işkencelere maruz kaldı. Böylece vatanını terk ile hicrete mecbûr oldu. Habeşistana hicret eden müslümanlarla beraber bu memlekete gitti. Çok geçmeden Peygamber efendimizin Medine-i münevvereye hicretinden sonra Medine'ye gelerek Resûlullaha katıldı.

Hazreti Abdurrahmân bütün harplerde bulundu. Bedir'de kahramanlıkları çok oldu. Hazreti Abdurrahmân bin Avf, Bedir harbinde şahit olduğu bir hadîseyi şöyle anlatıyor: "Bedir'de harp saflarında durup sağıma soluma baktığım zaman Ensâr'dan iki genç delikanlı gözüme ilişti. Bunlardan en kuvvetli ve vurucu olanı ile bulunmak istedim. Bu iki gençten biri beni gözü ile süzdü sonra bana dönerek: "Ey amca! Ebû Cehil'i tanır mısın?" diye sordu. Ben de: "Evet tanırım" dedim ve "Ey kardeşimin oğlu, Ebû Cehil'i ne yapacaksın?" diye sordum. O da "Bana haber verildiğine göre, Ebû Cehil Resûlullah'a sövermiş. Allah'a yemîn ederim ki onu bir görürsem, öldürünceye veya kendim ölünceye kadar asla ondan ayrılmayacağım." dedi. Bir gencin heyecan halinde söylediği kat'i bu söze doğrusu hayret ettim."

Bu iki gençten diğeri de beni gözden geçirerek diğerinin söylediği gibi söyledi. Bu sırada gözlerim hiç bir tarafa takılmadan ben de Ebû Cehil'i görmüştüm. O, Kureyş" askeri içinde hiç durmadan ileri geri dönüp duruyordu. Ben: "Gençler, öteye beriye telaşla giden şu şahıs, bana o sorup tanımak istediğiniz Ebû Cehil'dir" dedim. Onlar da hemen kılıçlarına sarıldılar ve Ebû Cehil'i öldürünceye kadar kılıç darbesine tuttular. Sonra dönüp Resûlullah'ın huzûruna geldiler. Ve hâdiseyi arz ettiler. Resûlullah (aleyhisselâm): "Ebû Cehil'i hanginiz öldürdü?" diye suâl etti. Bunlardan biri "Ben öldürdüm" dedi. Resûlullah (aleyhisselâm) "Kılıçlarınızı sildiniz mi?" deyince. Onlar da: "Hayır silmedik" diye cevap verdiler. Bunun üzerine Resûlullah efendimiz, kılıçlarına ne kadar kan bulaştığını ve ne derece derinlikte battığını anlamak için gençlerin kılıçlarını tetkik edip, gözden geçirdi. İltifât ve tebrik ederek: "İkiniz öldürmüşsünüz" buyurdu.

Abdurrahmân bin Avf (radıyallahü anh) Uhud'da iki müşrik öldürdü ve yirmibir yerinden yaralandı. Ayağından aldığı bir yaradan hafif topal kaldı. Ayrıca 12 tane dişi kırıldı. Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) onu Medine'de Hazreti Saîd bin Rebîi ile kardeş yapmıştı. Hazreti Saîd o kadar iyi kalbli, cömert bir zât idi ki, bütün mal ve servetini Hazreti Abdurrahmân ile paylaşmak istemişti. Fakat Hazreti Abdurrahmân bunu istememiş ve teşekkür ederek, "Azîz kardeşim, Allah sana ve çoluk çocuğuna bereket ihsân etsin, malını çoğaltsın! Sen bana çarşının yolunu göster ben orada biraz alış veriş ile meşgûl olup ihtiyâçlarımı karşılarım." demişti. Peygamberimiz Hazreti Abdurrahmân'ın böyle söylediğini duyunca, O'na hayır duâ etti. Kaynuka çarşısında ticâret yaparak kısa zamanda çok zengin olmuştu. Buyurdu ki: "Taşa uzansam, o taşın altında ya altına veya gümüşe rastladığımı görürüm."

Hazreti Abdurrahmân bin Avf, Resûlullahın sağlığında Allah yolunda çok mal harcadı. Üç kere malının yarısını verdi. Birinci defa 4000 dirhem, ikincide 40 000 dirhem ve üçüncüde de 40 000 altın sadaka olarak Allah yolunda dağıttı. Uhud savaşı esîrlerinden 30 tanesini azad ettirdi ve her birine 1000 altın dağıttı. Tebük seferi için 500 at ve 500 yüklü deve verdi. Birgün buğday, un ve çeşitli zâhire yüklü yediyüz devesi ile Medine'ye girdiğinde Hazreti Âişe (radıyallahü anha), Resûlullah efendimizin, "Abdurrahmân bin Avf, Cennete diz üstü girer." buyurduğunu bildirince, develerin hepsini yükleriyle birlikte Allah yolunda dağıtacağını söz verip onu şahit tutmuştur. Bedir harbinde bulunup da sağ kalanların her birine, kendi malından 400 dirhem (2 kg. civarında) altın para verilmesini vasıyyet etti. Vasıyyeti hemen yerine getirildi.

Tebük harbinden dönüşte Peygamber efendimiz bir yere gitmişlerdi. O sıra Eshâb-ı kiram, sabah namazı geçiyor diye Abdurrahmân bin Avf'ı imamete geçirdiler. Peygamber efendimiz döndüğü zaman ikinci rekâtte ona uydular ve namazın sonunda "Bir peygamber sâlih bir kimenin arkasında namaz kılmadıkça rûhu kabz olmaz"buyurarak Abdurrahmân bin Avf'ın kıymetini ifâde ettiler.

Hazreti Abdurrahmân, Dûmet-ül-Cendel'e giden orduya Resûlullah'ın emriyle kumandanlık yaptı: Birinci Halife Hazreti Ebû Bekir devrinde Hazreti Abdarrahmân, O'nun en samimi müşavirlerinden idi. Hazreti Ebû Bekir O'na son derece hürmet eder ve her işte onunla istişâre ederdi (danışırdı). Hazreti Ömer'in halifeliği zamanında bir ticâret kervanı gelip, gece Medine'nin dışında kondu. Yorgunluktan hemen uyudular. Halife Ömer, şehri dolaşırken bunları gördü. Abdurrahmân bin Avf'ın (radıyallahü anh) evine gelip, "Bu gece bir kervan gelmiş. Hepsi kâfirdir. Fakat bize sığınmışlar. Eşyaları çoktur ve kıymetlidir. Yabancıların, yolcuların, bunları soymasından korkuyorum. Gel, bunları koruyalım" dedi. Sabaha kadar bekleyip sabah namazında mescide gittiler. İçlerinden bir genç uyumamıştı. Arkalarından gitti. Soruşturup, kendilerine bekçilik eden şahsın halife Ömer olduğunu öğrendi. Gelip arkadaşlarına anlattı. Roma ve İran ordularını perişan eden, binlerce şehir almış olan, adâleti ile meşhûr, yüce halifenin, bu merhamet ve şefkatini görerek İslâmiyetin hak din olduğunu anladılar. Hepsi seve seve müslüman oldu. Hazreti Ömer vefât ederken halifeliğe aday olarak gösterdiği 6 kişiden biri de Abdurrahmân bin Avfdır. Fakat O, kendi hakkından feragat ederek hakem oldu. Hazreti Osman halife seçildi ve önce kendisi bîat etti.

Hazreti Abdurrahmân, Hazreti Osman devrinde son derece sakin bir hayat yaşadı. 31 (m. 651) senesinde 75 yaşında iken vefât etti. İri yapılı, beyaz tenli, yakışıklı bir zat idi. 65 hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Kendisinden, Abdullah İbn-i Abbâs, İbn-i Ömer, Cabir bin Abdullah Enes bin Mâlik, Cübeyr bin Mut'im ve oğulları İbrâhîm, Hamid ve Ebû Seleme, kızkardeşinin oğlu Abdullah bin Âmir, Mâlik bin Evs ve birçok âlim hadîs-i şerîf rivâyetinde bulunmuşlardır. Resûlullah (aleyhisselâm) onun hakkında "Göktekiler ve yerdekiler katında, sen emînsin" buyurdu. Resûlullah'dan bizzat rivâyet ettiği hadîs-i şeriflerden bazıları şunlardır:

"Dikkat edin, Cennet için hazırlanan yok mudur? Kâ'be'nin Rabbine yemîn olsun ki, Cennet'te tehlike diye birşey yoktur. Cennet parlayan bir nûr, etrâfa yayılan bir kokudur. Binaları kuvvetlidir. Irmakları devamlı akar, bol ve kemâle ermiş meyva yeridir. Orada Hûrîler vardır. Cennette üzüntü ve keder yoktur. Ni'metleri devamlıdır." Eshâb-ı kiram: "Biz ona hazırlanmışız" dediler. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem: "İnşaallah deyiniz" buyurdu ve cihadı anlattı.

"Bir yerde veba hastalığının çıktığını duyduğunuz vakit oraya gitmeyiniz. Bulunduğunuz yerde veba görüldüğü vakit kaçarcasına oradan uzaklaşmayınız."

"Bir kadın beş vakit namazını kılar, Ramazan orucunu tutar, namusunu korur, zevcine itaat ederse dilediği kapıdan Cennete girer."

"Serveti çoğaltanlar helak oldu. Ancak Allah'ın fakîr kullarına verip, bu servet ile hayırlı amel işleyenler müstesna. Ne yazık ki, bu gibiler azdır."

Eshâb-ı kirâm'ın büyüklerinden Abdurrahmân bin Avfa (radıyallahü anh): "Bu büyük serveti nasıl kazandın?" dediler. Buyurdu ki: "Çok az kâra da râzı oldum. Hiç bir müşteriyi boş çevirmedim. Hatta birgün bin deveyi sermâyesine satmıştım. Yalnız dizlerindeki ipler kâr kalmıştı. Bir ip bir dirhem gümüş değerinde idi. O gün develerin yem parasını ben vermiştim. Kazancım ise bin dirhem olmuştu."

Hazreti Abdurrahmân yüksek ahlâk, fazîlet ve kemâl sahibi, çok iyi ve çok temiz seciyeli bir insandı. Onun kalbi, Allah korkusu ile Resûl-i Ekrem'e muhabbetle, doğruluk ve iffetle, rahmet ve şefkatle dolu idi. Âlicenaptı (cömertti), Allah yolunda malını dağıtmaktan zevk alırdı. Hazreti Abdurrahmân'ın kalbinde Allah korkusu o kadar yer etmişti ki, kendisi hiç bir vakit dünyâsını dinine tercih etmemiş, hayatta servet ve mal sahibi olmaya ehemmiyet vermemiş, tam müslüman olarak yaşamayı her şeyin üstünde tutmuştu. Nitekim aşağıdaki vak'a Hazreti Abdurrahmân bin Avf in takvâsını (haramlardan kaçışını) çok iyi göstermektedir.

Birgün Hazreti Abdurrahmân bin Avfa bir yerde yemek ikram olunmuştu. Kendisi oruçlu idi. Tam iftar edeceği zaman, Hazreti Abdurrahmân bir hatırasını anlatmağa başladı: "Uhud günü, benden çok hayırlı olan Mus'ab bin Umeyr şehîd düştü. Onu bir kumaş parçasına kefenledik. Başını örttüğümüz zaman ayakları çıplak kalıyor, ayaklarını örtersek başı açık kalıyordu. Sonra o gün Hazreti Hamza da şehîd oldu. O da benden hayırlı idi. Sonra dünyâ bize açıldı. Türlü türlü ni'metlere kavuştuk. Korkarım, bizim hayır ve hasenat devrimiz geçmiş olsun" demiş ve ağlamaya başlamıştı. Hazreti Abdurrahmân, o kadar müteessir olmuştu ki, önündeki iftarını unutmuştu.

Halife Ömer (radıyallahü anh) Şam'a gidiyordu. Şamda tâ'ûn (yani veba hastalığı) olduğu işitildi. Yanında bulunanların bazısı, Şam'a girmiyelim, dedi. Bir kısmı da, "Allahü teâlâ'nın

kaderinden kaçmıyalım” dedi. Halife de, “Allahü teâlânın kaderinden, yine O’nun kaderine kaçalım, şehre girmiyelim. Birinizin bir çayırı ile, bir çıplak kayalığı olsa, sürüsünü hangisine gönderirse, Allahü teâlânın takdîri ile göndermiş olur” buyurdu. Sonra Abdurrahmân bin Avf’ı (radıyallahü anh) çağırıp sen ne dersin? buyurunca Resûlullah (aleyhisselâm)’den işittim: “Veba olan yere girmeyiniz ve veba olan bir yerden başka bir yere gitmeyiniz, oradan kaçmayınız” buyurmuştu, dedi. Halife de: “Elhamdülillah, benim sözüm hadîs-i şerîfe uygun oldu” deyip Şam’a girmediler. Veba bulunan yerden dışarı çıkmanın yasak edilmesine sebep, sağlam olanlar çıkınca, hastalara bakacak kimse kalmaz, helak olurlar, Vebalı yerde kirli hava, (yani mikroplu hava, veba basilleri), herkesin içine yerleşince, kaçanlar hastalıktan kurtulamaz ve hastalığı başka yerlere götürmüş, bulaştırmış olurlar. Hadîs-i şeriflerde buyuruluyor ki; “Veba hastalığı bulunan yerden kaçmak, muharebede kâfir karşısından kaçmak gibi, büyük günahtır.” Muhyiddîn-i A’rabî: “Belâlardan, tehlikeden gücünüz yettiği kadar sakınınız. Çünkü takat getirilemeyen, dayanılamayan şeylerden uzaklaşmak Peygamberlerin âdetidir” buyurmaktadır.

Hazreti Abdurrahmân bin Avf, Resûl-i Ekrem’in en yakın Eshâbındandı. O’nun Resûl-i Ekrem’e muhabbeti, hizmeti, O’nun yolunda fedâkârlığı bitip tükenmezdi. Uhud muharebesinde Resûlullahı müdafaa için kendisini nasıl fedaya hazır olduğu, aldığı yaralardan anlaşılmaktadır. Hazreti Abdurrahmân kendisi naklediyor:

Peygamber Efendimiz (aleyhisselâm) yola çıktılar. Kendilerini takib ettim. Hurmalık bir yere girdiler ve yere kapanarak secdeye vardılar. Bu secdeleri o kadar uzadı ki, kendi kendime, Aman Yâ Rabbî! dedim. Acaba Resûl-i Ekrem’e bir hal mi oldu? diyerek büyük bir korku ile ilerledim. Kendisine yaklaştım ve yanına oturdum. Resûl-i Ekrem başlarını kaldırdılar. “Sen kimsin” buyurdular. “Ben Abdurrahmân’ım” dedim. “Bir şey mi oldu?” buyurdular. Hayır, yâ Resûlallah secdeye kapandınız ve secdeniz o kadar uzadı ki size bir hal olmasından endişe ettim. Resûl-i Ekrem (aleyhisselâm) buyurdu ki: “Cibrîl-i Emîn geldi, şunu müjdeledi: “Yâ Muhammed! Kim ki, sana, salât ve selâm getirirse Cenâb-ı Hakkın mağfiret ve selâmına nail olur” dedi. Ben de bu müjdeye karşı secde-yi şükrana kapandım.

Hazreti Abdurrahmân bin Avf, Resûlullahın âhirete teşrîflerinden sonra O’nunla geçirdiği günleri hatırlayarak dâima ağlar. O’nun sohbetinden mahrûm olduktan sonra kendisi için dünyânın hiçbir kıymeti kalmadığını söylerdi.

Hazreti Âişe’nin (radıyallahü anha) bildirdiğine göre, Resûlullahı hanımlarına: “Benden sonraki haliniz beni düşündürüyor. Benden sonra ne olursunuz, insanlar size nasıl davranırlar. Sizin geçiminizi üslenecek olanlar sabırda kâmil olan ve sıddîklığı huy edinenlerdir.” buyurdu. Hazreti Aişe der ki, “Resûlullahı sabır ediciler ve sıddîklar” sözünden, sadaka verenler ve iyilik edenleri kastetmiştir. Çünkü sözün akışı, hanımlarının geçimi ile ilgili idi. Sonra Hazreti Âişe Ebû Seleme bin Abdurrahmân’a, (Abdurrahmân bin Avf’ın oğlu olup, Tabiînin büyüklerinden olan Ebû Seleme’ye) teşekkür ve kadirşinaslık olarak: “Allahü teâlâ babanı Cennetteki Selsebil pınarlarından içirsin” diye duâ etti. Çünkü Abdurrahmân bin Avf (radıyallahü anh) mü’minlerin annesi olan Resûlullahın hanımlarına çok iyilik ve ikramda bulunurdu. Bir bağını kırkbin altına satıp, hepsini onlara hediye etmişti.

Hazreti Ömer: “Abdurrahmân müslümanların büyüklerinden biridir” buyurdu. Hazreti Ali ise Resûlullahdan duydum. Abdurrahmân bin Avf a: “Göktekiler ve yerdekiler katında sen emînsin” buyurdu.

Hazreti Abdurrahmân son derece kerîm idi, cömertti. O’nun serveti arttıkça, cömertliği de o nisbette artmaya devam ediyordu. Berâe sûresi nâzil olup Eshâb-ı kiram sadaka ve hayrata teşvik olundukları zaman, Hazreti Abdurrahmân malının yarısı olan 4 bin dirhemi hemen dağıtmış ve binlerce altınını hayır işlerine vakfeylemişti.

Hazreti Abdurrahmân, servetiyle birçok köleleri azad ettirmiş, bunlar için binlerce dinar sarf etmişti. Hazreti Abdurrahmân servet sahibi olmasının ona ahirette bir noksanlık vermemesini düşünüyordu. Onun için bir gün, Hazreti Ümmü Seleme’ye şu sözleri söylemişti: “Malın çokluğu helake sebep olur. Bundan endişe ediyorum” Hazreti Ebû Seleme ise ona şu cevabı vermişti: “Fakat Allah yolunda sarf olunan mal böyle değildir.”

Nevfel bin İyas el-Hüzeli anlatır: Abdurrahmân bin Avf bizimle oturuyordu. Ne hoş sohbet bir zât idi. Birgün bizi evine götürdü. Bize bir tepsi getirdi. İçinde ekmek ve et vardı. Ağladı. Ey Ebû Muhammed, seni ağlatan nedir? dedik. Dedi ki: “Resûlullahı vefât etti. Fakat kendisi ve ehli arpa ekmeğinden bir defa olsun doyunca yemedi. Biz sonumuzun hayırlı olup olmıyacağını bilmiyoruz.”

Resûlullah efendimiz: “Abdurrahmân bin Avf, Cennete emekliye emekliye girer” buyurdu. Bunu duyduktan sonra hep korkardı. Resûlullahın huzûruna vardı ve: “Allaha karz-ı hasen (borç) ver! Bu sayede ayakların çözülür” emrini aldı. Sonra Cebrâîl aleyhisselâm geldi. Resûlullaha şöyle dedi: “İbni Avfe söyle, misâfir ağırlasın. Fakîrleri doyursun! Kendisinden birşey isteyen muhtaçları boş çevirmesin! Bunları yaparsa içinde bulunduğu durumuna (yani zenginliğinin hakkını vermeğe) keffaret olur.”

Dûmet-ül-cendel’e giden orduya, Resûlullah’ın emriyle kumandanlık yaptı. Hicretin altıncı yılında Şaban ayında gönderilmiştir. Dûmet-ül-cendel, Tebük şehrinin yakınında olup büyük bir panayır ve ticâret merkezi idi. Abdullah bin Ömer der ki; “Resûlullah efendimiz Abdurrahmân bin Avf’ı (radıyallahü anh) yanına çağırıp ona: “Hazırlan! Ben, seni bugün veya yarın sabah inşaallah, askerî birliğin başında göndereceğim” buyurdu. Sabah namazını mescidde kıldıktan sonra Peygamberimiz, geceleyin Dûmet-ül-Cendele hareket etmesini ve oranın halkını İslâmiyyete davet eylemesini Abdurrahmân bin Avf’a emretti ve buyurdu ki: “Cenâb-ı Hak sana Dûmen’in fethini nasîb ederse, ileri gelenlerinden birinin kızı ile evlen!” Bu ordu yediyüz kişi idi. Bunlar seher vakti, Medine dışında, Cürüfteki karargahlarında toplandılar. Peygamberimiz, Addurrahmân bin Avf’ın geri kaldığını görünce: “Arkadaşlarından niçin geri kaldın?” diye sordu. Abdurrahmân bin Avf: “Yâ Resûlallah, en son görüşmemin, konuşmamın sizinle olmasını istedim. Yolculuk elbisem üzerimdedir” dedi.

Hazreti Abdurrahmân bin Avf, başına siyah, pamuklu kalın bezden gelişi güzel bir bez sarmıştı. Peygamberimiz onu önüne oturtturup, sarığını eliyle çözüp tekrar sardı. Sarığın ucunu onun omuzunun ortasından sarkıttı. Ve “Ey İbni Avf! İşte sarığını böyle sar!” buyurdu. Daha sonra Resûlullah efendimiz eline bir sancak vererek ve “Ey İbni Avf! Hepiniz Allah yolunda harp ediniz. Allah’a karşı küfür edenlerle çarpışınız!” buyurarak onu uğurladı.

Abdurrahmân bin Avf Medine’den hareket edip, Dûmet-ül-Cendel’e gelince üç gün kaldı. Halkı İslâmiyete davet etti. Onlar “Biz kılıçtan başka bir şey vermeyiz” dediler. İslâmiyeti kabûl etmekten kaçındılar. Daha sonra Asbağ bin Amr el-Kelbî, müslüman oldu. Kendisi Hıristiyan olup Dümet-ül-Cendel halkının kralı idi. Asbağ müslüman olduktan sonra kavminden çok kimseler de müslüman oldular. Abdurrahmân bin Avf, durumu Peygamber efendimize mektûb yazarak bildirdi. Bu yazıyı Râfi bin Mükeys’le Medine’ye gönderdi. Peygamberimiz mektûba verdiği cevapta Asbağ’ın kızı Tümâdır’la evlenmesini yazdı. Bunun üzerine Abdurrahmân bin Avf, Tümâdır’la evlendi. Daha sonra birliğinin başında, yeni zevcesi Tümâdır’la Mekke’ye döndü. Tümâdır, Abdurrahmân bin Avf’ın oğlu Ebû Seleme’nin annesidir. Ebû Seleme, büyük fıkıh âlimlerindendir.

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-ı İbn-i Sa’d, cild-3, sh. 87

2) Herkese Lâzım Olan Îmân sh. 98

3) Üsûd-ül-gâbe, cild-3, sh. 313

4) El-İsâbe, cild-2, sh. 416

5) El-İstiâb, cild-2, sh. 393

6) Metâli-ün-nücüm, cild-1, sh. 239

7) Kâmûs-ul-a’lâm, cild-4, sh. 3072

8) Müsned-i Ahmed bin Hanbel, cild-1, sh. 190

9) Buhârî Fedâil-üs-sahabe

10) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 978